

สอน “การเงิน” อย่างไรในโรงเรียน

สัจพร สุวรรณาคินทร์

สาขาธุรกิจศึกษา โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 นี้ทักษะที่มีความจำเป็นไม่ใช่เพียงแค่ความรู้ในห้องเรียนเท่านั้น หนึ่งในทักษะที่สำคัญที่เด็กยุคใหม่ควรต้องเรียนรู้คือทักษะในการบริหารจัดการเรื่อง “การเงิน” การวางแผนการเงินนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้สามารถเตรียมพร้อมและจัดการชีวิตเพื่อไปสู่ความมั่นคงทางการเงินในอนาคต โรงเรียนจึงเป็นสถานที่แรกที่เด็กทุกคนจะได้รับความรู้ และควรปลูกฝังนิสัยการออมเงิน รวมไปถึงการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรด้านการวางแผนการเงินให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้เด็กมีทักษะและสามารถนำไปปรับใช้ได้ในชีวิตจริง

การสอนวิชาการเงินในต่างประเทศถูกปลูกฝังในโรงเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา สหราชอาณาจักรที่ประกอบไปด้วย อังกฤษ สกอตแลนด์ ไอร์แลนด์เหนือ และ เวลส์ ในระดับประถมศึกษาสอนให้นักเรียนรู้จักเรื่องสกุลเงินปอนด์ รู้จักการใช้เหรียญ ธนบัตร และการทอนเงิน การเก็บรักษาเงิน การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การออม การวางแผนการเงิน กำไร-ขาดทุน และในระดับมัธยมศึกษาสอนให้นักเรียนรู้เรื่องการจัดการหนี้ สินเชื่อ ประกันชีวิต บริการทางการเงิน การเสียภาษี การเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ทางการเงิน อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ และการคิดอัตราดอกเบี้ย เป็นต้น

นรรัชต์ ผืนเชียร (ผืนเชียร, 2562) อธิบายว่า การรู้จักบริหารและวางแผนทางการเงินนับเป็นอุปนิสัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการใช้ชีวิตประจำของเราในโลกยุคปัจจุบันที่ตัวเลขทางเศรษฐกิจเป็นตัวชี้วัดในทุก ๆ เรื่อง เพราะเนื่องจากเราต้องกินต้องใช้ จึงจำเป็นต้องมีเงินมากพอที่จะซื้อหาแลกเปลี่ยนสิ่งต่าง ๆ ตามความต้องการ โดยเหมาะสมแก่ฐานะทางการเงินและจำนวนเงินที่เรามี สำหรับคนทั่วไปการประกอบอาชีพหลัก รวมถึงอาชีพเสริมต่าง ๆ คือการสร้างรายได้ที่จำเป็น บางคนมีอาชีพการงานที่ดี ได้รายได้สูง ส่งผลให้สามารถใช้ชีวิตได้สะดวกสบายขึ้น ในขณะที่บางคนมีรายได้จากอาชีพหลักในระดับปานกลางถึงต่ำ อาจจำเป็นต้องหาอาชีพเสริมเพื่อให้มีรายได้เพียงพอ แต่อย่างไรก็ดี แม้เราจะมีรายได้ในระดับไหน ถ้าไม่รู้จักวางแผนและบริหารการเงิน ให้อึด ก็ย่อมเสี่ยงที่จะทำให้เราประสบปัญหาทางการเงินจนส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันของตัวเองและครอบครัวได้ ดังนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงการตกลงไปสู่วังวนของปัญหาทางการเงิน เราจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะวางแผนและบริหารการเงินอย่างเหมาะสมตามฐานะที่พึงปฏิบัติได้ ซึ่งทักษะทางการเงินที่สำคัญนั้น มีอยู่ด้วยกัน 5 ประการ อันประกอบด้วย 1) ทักษะการหารายได้ 2) ทักษะในการลดค่าใช้จ่าย 3) ทักษะในการออม 4) ทักษะในการลงทุน และ 5) ทักษะในการจัดการหนี้สิน

ในประเทศไทย โรงเรียนต้นแบบที่มีสอนวิชาการเงินในโรงเรียนที่มีหลักสูตรและความนิยมในโลกออนไลน์ ในช่วงปีที่ผ่านมา ได้แก่ (1) โรงเรียนรุ่งอรุณ โดยหลักสูตรวิชาการเงินของโรงเรียนจะแบ่งออกเป็น 2 ระดับชั้น คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใช้ชื่อว่า “Financial Literacy Studio” เน้นสอนให้รู้จักต้นทุนค่าใช้จ่าย การสร้างผลิตภัณฑ์สินค้าและเริ่มรู้จักการวางแผนทางการเงิน ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เน้นสอนเรื่องการลงทุนเป็นหลัก ด้วยหลักสูตรการลงทุนชื่อว่า “Investment Bootcamp To The Moon” ปลุกฝังให้นักเรียนได้ประยุกต์ใช้การลงทุนในชีวิตจริงได้ (2) โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย โดยวิชาที่สอนจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการหารายได้และการลงทุนในโลกยุคใหม่ทาง Digital Asset (3) โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร มีหลักสูตรสอนการเงิน ชื่อวิชา “เส้นทางนักลงทุน” โดยศึกษาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการลงทุน วิเคราะห์ความเสี่ยงและผลตอบแทนของการลงทุนแต่ละรูปแบบทั้งเงินฝาก กองทุนรวม ตราสารหนี้ ตราสารทุน อนุพันธ์ ทองคำ อสังหาริมทรัพย์ สินทรัพย์ดิจิทัล (Money Class, 2565)

จุดเริ่มต้นการสอน “วิชาการเงิน” ในโรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ได้มุ่งเน้นให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองตามความถนัดในแต่ละรายวิชาโดยจัดรูปแบบการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้เรียนในรายวิชาพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเปิดรายวิชาเพิ่มเติมเลือกให้นักเรียนได้เลือกลงทะเบียนเรียนตามความถนัดและความสนใจ โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 เน้นกระบวนการการทำงานของสมองซีกซ้าย การวิเคราะห์ การใช้เหตุผล การคำนวณ และกลุ่มที่ 2 เน้นกระบวนการทำงานของสมองซีกขวา ความคิดสร้างสรรค์ จิตนาการ การเคลื่อนไหว ดนตรี ศิลปะ

ปีการศึกษา 2565 เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จะได้เรียนรู้ทักษะที่จำเป็นอย่างทักษะทางการเงินผ่านรายวิชาเพิ่มเติมเลือก ชื่อวิชาว่า “การเงินและการลงทุนเบื้องต้น 1 (Introduction to Finance and Investment 1)” ศึกษาและฝึกปฏิบัติ เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ เกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นของเงิน การวางแผนทางการเงิน ความรู้เกี่ยวกับหนี้สิน สิทธิและหน้าที่ของผู้ใช้บริการทางการเงิน และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการป้องกันภัยการเงิน

โดยแบ่งขอบข่ายเนื้อหาสาระออกเป็น 4 หัวข้อ ได้แก่

- 1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเงิน
- 2) การวางแผนทางการเงิน
- 3) สิทธิและหน้าที่ของผู้ใช้บริการทางการเงิน
- 4) ภัยการเงิน

ผลการเรียนรู้ของรายวิชาการเงินและการลงทุนเบื้องต้น 1 (Introduction to Finance and Investment 1)

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐาน สามารถอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องการเงินได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ เปรียบเทียบ การชำระเงินผ่านช่องทางต่าง ๆ ตลอดจนบัญชีเงินฝากประเภทต่าง ๆ และเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อให้นักเรียนประยุกต์ใช้และเลือกใช้ความรู้ทางการเงินมากำหนดเป้าหมายและออกแบบวางแผนการเงินของตนเองได้อย่างเหมาะสม
4. เพื่อให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อการใช้จ่าย การจัดการเงินได้อย่างเหมาะสม คำนวณค่า ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ทางการเงิน

แนวทางการจัดการเรียนรู้ของรายวิชาการเงินและการลงทุนเบื้องต้น 1 (Introduction to Finance and Investment 1)

☒ การบรรยาย	☒ การอภิปราย	☒ การนำเสนอ
☒ การใช้กระบวนการกลุ่ม	☒ การระดมสมอง	☐ การสาธิต
☐ การทดลอง	☒ กระบวนการแก้ปัญหา	☒ การปฏิบัติจริง
☐ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์	☒ การฝึกทักษะ	☐ อื่น ๆ (ระบุ)

จุดประสงค์รายวิชาการเงินและการลงทุนเบื้องต้น 1 (Introduction to Finance and Investment 1)

- 1.ด้านความรู้ : นักเรียนสามารถ
  - 1.1 อธิบายความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการเงินและการลงทุนได้
  - 1.2 บอกความแตกต่างของเงินแต่ประเภทได้
  - 1.3 วิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียของสถาบันการเงินแต่ละประเภทได้
  - 1.4 เข้าใจและมีความรู้พื้นฐานการวางแผนการเงินเบื้องต้น
2. ด้านทักษะและกระบวนการ : นักเรียนสามารถ
  - 2.1 ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการเงินและการลงทุนได้
  - 2.2 สื่อสาร พูดคุย ตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาในชั้นเรียนได้
  - 2.3 ปรับพฤติกรรมทางการเงินได้อย่างเหมาะสม
3. ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ : นักเรียนมี
  - 3.1 มีวินัย
  - 3.2 ใฝ่เรียนรู้
  - 3.3 มุ่งมั่นในการทำงาน

ภาพที่ 1 : รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาการเงินและการลงทุนเบื้องต้น 1 (Introduction to Finance and Investment 1)

กิจกรรม Cash In

รายละเอียดกิจกรรม : กิจกรรมปฐมบทรายวิชา ให้นักเรียนถ่ายรูปภาพคู่กับเงินของตนเองในคาบเรียน โดยไม่จำกัดจำนวนเงินและไม่จำกัดประเภทของเงิน

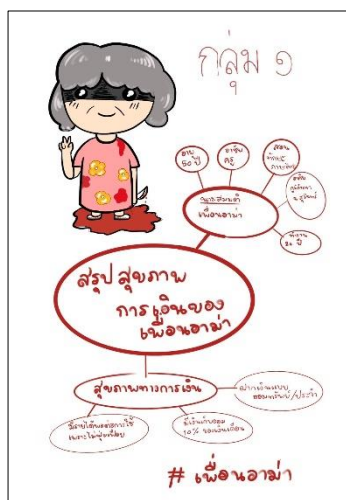
กิจกรรมนี้จะทำให้นักเรียนเกิดความสุขสนุกสนานและความตื่นตัวในการหาเงินในรูปแบบเหรียญหรือธนบัตรของตนเอง จุดประสงค์ของกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้รู้ว่าเรื่องของเงินเป็นเรื่องใกล้ตัวของตนเองอย่างมาก

กิจกรรมกรณีศึกษา : พฤติกรรมทางการเงินและการวางแผนทางการเงิน

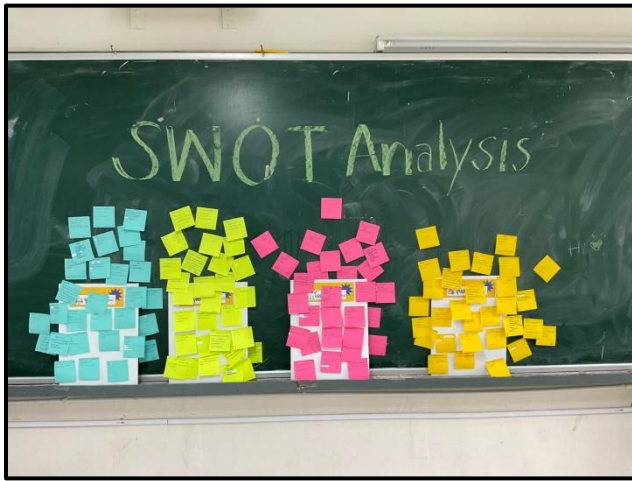
รายละเอียดกิจกรรม : ให้นักเรียนสอบถามอาจารย์ภายในโรงเรียน เกี่ยวกับข้อมูลพฤติกรรมทางการเงินและการวางแผนทางการเงิน จากนั้นให้นักเรียนสรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และนำเสนอในรูปแบบของโปสเตอร์

ภาพที่ 2 : ผลงานการนำเสนอในรูปแบบโปสเตอร์

กิจกรรมวิเคราะห์สุขภาพทางการเงินของตนเองด้วย “SWOT Analysis”

รายละเอียดกิจกรรม : ให้นักเรียนศึกษาศูนย์การเรียนรู้จำนวน 2 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ปัจจัยภายในและศูนย์การเรียนรู้ปัจจัยภายนอก โดยแต่ละศูนย์จะมีใบความรู้อธิบายความหมาย ลักษณะของปัจจัยแต่ละหัวข้อที่นำมาวิเคราะห์สุขภาพทางการเงินของตนเอง จากนั้นผู้สอนอธิบายและยกตัวอย่างการวิเคราะห์สุขภาพทางการเงินของตนเองด้วย “SWOT Analysis” ประกอบด้วย จุดแข็ง (Strengths) , จุดอ่อน (Weaknesses) , โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats)

ภาพที่ 3 : ใบความรู้ของศูนย์การเรียนรู้

"SWOT" Analysis ปัจจัยภายนอก (O+T)

โอกาส (Opportunities)
คือ สถานแวดล้อมภายนอกที่สนับสนุนหรือเอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินงาน ถือเป็นปัจจัยที่ส่งผลดีต่อธุรกิจ

อุปสรรค (Threats)
คือ สถานแวดล้อมภายนอกที่ขัดขวางหรือคุกคามการดำเนินงาน อันจะส่งผลเสียต่อธุรกิจ บางทีเงินต้นล้มละลาย

"SWOT" Analysis ปัจจัยภายใน (S+W)

จุดแข็ง (Strengths)
คือ ความสามารถ หรือศักยภาพที่ทำให้ธุรกิจมีความได้เปรียบเหนือคู่แข่ง เป็นปัจจัยด้านบวกที่เป็นจุดเด่นของตัวธุรกิจ จึงควรรักษา และพัฒนาจุดแข็งดังกล่าวเพื่อรักษาความได้เปรียบในการแข่งขันให้สืบต่อไป

จุดอ่อน (Weaknesses)
คือ ข้อจำกัดที่ทำให้ธุรกิจเสียเปรียบคู่แข่ง จึงเป็นสิ่งที่จะต้องมีการปรับปรุง และแก้ไขให้เร็วที่สุด ถือเป็นปัจจัยด้านลบที่เป็นจุดด้อยของธุรกิจ

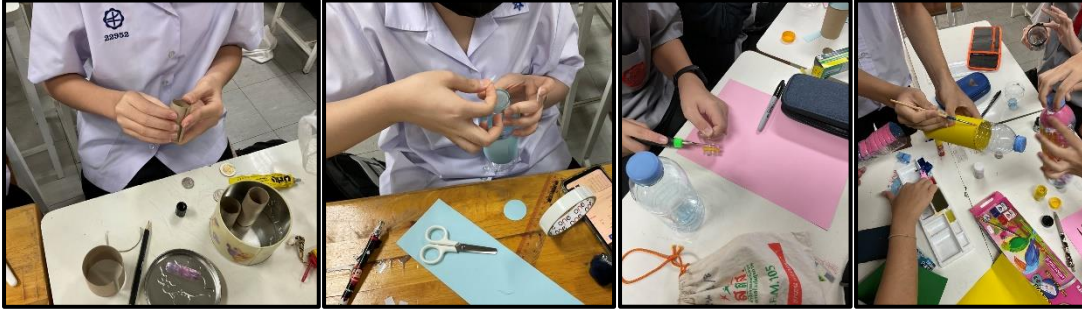
วิเคราะห์ "สุขภาพทางการเงิน" ของตนเองด้วย "SWOT Analysis"

S จุดแข็ง Strengths <ul style="list-style-type: none"> มีความรู้ทางด้านทางการเงินการลงทุน มีพันธมิตรทางรายได้จากหลายแหล่ง มีเงินและสิ่งของเงินเฟ้อ มีการกำกับดูแลบริหารอย่าง 	W จุดอ่อน Weaknesses <ul style="list-style-type: none"> ขาดวินัยทางการเงิน ไม่ใช่เจ้าของธุรกิจ ต้องสนใจหลาย ไม่ได้ตั้งแผนภูมิพัฒนาตนเอง
O โอกาส Opportunities <ul style="list-style-type: none"> ติดตามความรู้ทางการเงินการลงทุน บุคคลอาชีพเสริม หาแหล่งฝึกการลงทุนใหม่ ๆ ทำให้น่าสนใจของ 	T อุปสรรค Threats <ul style="list-style-type: none"> ผลจากการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงจากสังคม/การเมือง การเก็บเกี่ยวด้วยธุรกิจที่สูญ การตกงาน

จากนั้นให้นักเรียนวิเคราะห์ตนเองลงในกระดาษ Post-it แต่ละสีตามที่กำหนด และนำมาแปะลงในกระดานกิจกรรมหน้าชั้นเรียน กิจกรรมนี้จะทำให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ และสำรวจทักษะทางการเงินพื้นฐานของตนเองว่ามีจุดเด่นจุดด้อยใดที่ควรส่งเสริมหรือพัฒนาได้ และมีปัจจัยภายนอกใดที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางการเงินของตนเอง

ภาพที่ 4 : กิจกรรมกระปุกออมสิน “ออมเงิน ออมใจ”

รายละเอียดกิจกรรม : ให้นักเรียนประดิษฐ์กระปุกออมสินของตนเอง ในรูปแบบใดก็ได้ โดยจะต้องทำจากวัสดุเหลือใช้ที่มีอยู่ในบ้านของตนเอง จากนั้นให้นักเรียนออมเงินลงในกระปุกออมสินเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 10 วัน และบันทึกรายรับ-รายจ่ายลงในใบกิจกรรมที่กำหนดให้ โดยกิจกรรมนี้จะส่งเสริมทักษะการออมเงินซึ่งเป็นทักษะแรกเริ่มที่สำคัญที่ควรปลูกฝังตั้งแต่เด็ก ให้นักเรียนรู้คุณค่าของเงิน รู้รายรับรายจ่ายของตนเองในแต่ละวัน และมีการปรับลดในส่วนของการรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออกไป

ภาพที่ 5 : การบันทึกรายรับ-รายจ่ายของนักเรียนกิจกรรม “ออมเงิน ออมใจ”

กิจกรรม "ออมเงิน ออมใจ"				
วันที่	รายรับ	รายจ่าย	คงเหลือ	หมายเหตุ
5/7/65	100	0	100	
6/7/65	100	10	90	2.0
7/7/65	100	10	80	3.0
8/7/65	100	10	70	4.0
9/7/65	100	10	60	5.0
10/7/65	100	10	50	6.0
11/7/65	100	10	40	7.0
12/7/65	100	10	30	8.0
รวมเงินออม	1000	100	900	

กิจกรรม "ออมเงิน ออมใจ"				
วันที่	รายรับ	รายจ่าย	คงเหลือ	หมายเหตุ
13/7/65	100	10	20	9.0
14/7/65	100	10	10	10.0
15/7/65	100	10	0	11.0
16/7/65	100	10	0	12.0
17/7/65	100	10	0	13.0
18/7/65	100	10	0	14.0
19/7/65	100	10	0	15.0
20/7/65	100	10	0	16.0
รวมเงินออม	1000	100	900	

กิจกรรม "ออมเงิน ออมใจ"				
วันที่	รายรับ	รายจ่าย	คงเหลือ	หมายเหตุ
21/7/65	100	10	0	17.0
22/7/65	100	10	0	18.0
23/7/65	100	10	0	19.0
24/7/65	100	10	0	20.0
25/7/65	100	10	0	21.0
26/7/65	100	10	0	22.0
27/7/65	100	10	0	23.0
28/7/65	100	10	0	24.0
29/7/65	100	10	0	25.0
30/7/65	100	10	0	26.0
รวมเงินออม	1000	100	900	

สรุป

การสอน “การเงิน” ในโรงเรียน ควรเป็นสิ่งที่หลาย ๆ โรงเรียนให้ความสนใจและความสำคัญ เนื่องจากทักษะการเงินจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันในแต่ละวัน ในประเทศไทยเองยังพบโรงเรียนที่สอนเกี่ยวกับเนื้อหาในรายวิชาการเงินที่น้อย เมื่อเทียบกับต่างประเทศที่มีหลักสูตรการสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย หากนำมาปรับใช้ในโรงเรียนผู้สอนสามารถปรับเนื้อหาทางการเงินที่ยากให้อยู่ในรูปแบบกิจกรรมที่สร้างความสนุกและความสนใจดึงดูดให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญและอยากเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะทางการเงินเพื่อนำไปปรับใช้ในการชีวิตประจำวันหรือการทำงานในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (4 ed.)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

นรรักษ์ต์ ฝืนเชียร. (2562,7 พฤศจิกายน). *สอนนักเรียนให้รู้จักวางแผนทางการเงิน*.

<https://www.truelookpanya.com/blog/content/76626/-teamet->

(ม.ป.ป.). *สหราชอาณาจักรสอนวิชาการเงินตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา*. รักรุก (สาระเรื่องเรียน).

<https://www.rakluke.com/learning-all/education/item/financial.html>

Financial Capability. (2022). *Only four in ten children and young people say they've had some financial education at school*. <https://www.fincap.org.uk/en/articles/schools>

Money Class Team. (2564, 9 มิถุนายน). *4 เหตุผล การเงินส่วนบุคคลควรบรรจุในโรงเรียน*.

<https://moneyclass.co//4-เหตุผล-การเงินส่วนบุคคลควรบรรจุในโรงเรียน>